

Anmälanden och kritiker.

EICHSTÄDT. Fr. *Skånes basalter, mikroskopiskt undersökta och beskrifna*. 78 sid. med 2 taflor och 1 karta. Akad. afhandl. Stockholm 1882. S. G. U. Ser. C. N:o 51.

Författaren lemnar först en kort historik öfver kännedomen om Skånes basalter, hvaraf framgår, att dessa väl omnämns redan af HISINGER och WAHLENBERG, men att först de detaljundersökningar, hvilka på senaste åren genom Sveriges Geol. Undersökning blifvit utförda i Skåne, uppdragat hvilken icke obetydlig utbredning basalten derstädes i själfva verket eger. Basalten bildar nemligen öfver 70 större och mindre öfver den omgifvande jergnuisen sig höjande kupper, strödda öfver ett område af omkring $\frac{1}{4}$ qv.mil, hvars centralparti ligger mellan Ringsjön och Pinjasjön.

I afseende på basaltarternas indelning sluter sig författaren i hufvudsak till den af ZIRKEL uppställda; han särskiljer nemligen *Fältspatbasalter, Nefelinbasalter, Leucitbasalter* och *Glasbasalter*. De båda första grupperna indelar han vidare i underafdelningar grundade på strukturella olikheter. Denna indelning synes emellertid, såsom förf. äfven framhåller, ej låta sig så strängt genomföras i fråga om de skånska basalterna, som den visat sig kunna i fråga om den tyska, och ej heller synes den för de förra hafva någon geognostisk betydelse. De olika basalterna förekomma nemligen i Skåne regellöst blandade och hvarandra, och begränsningen mellan dem är ingalunda alltid rätt skarp; i flere af fältspatbasalterna förefinnes nefelin och nefelinbasalterna äro sällan fullt fältspatfria. Leucitbasalterna, hvilkas förekomst på en skånsk lokal först genom författarens undersökning blifvit känd, äro äfven i regeln fältspatförande. Äfven glasbasalterna torde genom mellanformer vara förbundna med de öfriga; till glasbasalt räkuar författaren den vid Långstorp, men ett i referentens samling befintligt prof från denna lokal innehåller en mängd små plagioklaslister inbäddade i den bruna glasmassan.

Till sist omnämner författaren en bergart, hvilken vid Nyhamn, norr om Höganäs, gångformigt genomsätter silurisk skiffer, och som på geol. kartbladet Höganäs blifvit — enligt författarens åsigt med orätt — betecknad såsom basalt. Författaren synes böjd att anse den starkt vittrade och därför svårbestämbara bergarten vara en glimmerdiorit, cnär den väl förer glimmer, men ej hornblende eller augit, hvilka mineral författaren ej heller tror ursprungligen hafva ingått i bergartens sammansättning. Enligt tvenne preparat af ifrågavarande bergart, som referenten haft tillfälle att undersöka, har emellertid augit i långstängliga individer ursprungligen utgjort

en hufvudbeståndsdel i bergarten, hvilken för öfrigt genom olivinens former visar sig tillhöra någon relativt ung grönstensgrupp; dess habitus är dock onekligen väsentligt olika med de vanliga skånska basalternas.

A. E. T.

BARTHOLIN, *Föredrag om Planteforsteninger i den bornholmske Juraformation.* Meddelelser fra den botaniske forening i Kjöbenhavn N:o 1. Sept. 1882.

Förf. hade under trenne resor till Bornholm 1875, 1876 och 1879 insamlat fossila växter vid olika lokaler och meddelar nu sina bestämningar deröfver. Då inga afbildningar eller beskrifningar föreligga kan ref. naturligtvis ej yttra sig om bestämmningarnes större eller mindre grad af tillförlitlighet, men att döma af hvad referenten om Bornholms fossila växter sjelf har sig bekant, torde de i hufvudsak kunna antagas vara rigtiga. 32 arter anföras, af hvilka flertalet förekomma inom det rätiska systemet och liassystemet, de öfriga inom ooliten. 12 äro äfven kända från Skåne. Från wealden skulle deremot endast släktet *Hausmannia* vara bekant, hvarvid referenten ej kan underlåta att uttrycka några tvifvelsmål om släktbestämningens rigtighet. En *Sequoia* eller *Sequoiites* såges vara beslägtad med en i Grönlands krita förekommande art (Referenten vill härvid anmärka, att han inom Englands oolitlager påvisat kottar af detta slägte). Då i förf:s lista åtskilliga arter saknas, hvilka referenten känner från Bornholm, — deribland äfven den af ref. beskrifna *Williamsonia Forchhammeri* — är det sannolikt, att ytterligare undersökningar skola uppvisa flere arter. Det voro i så fall önskligt att de blefve med omsorg beskrifna och afbildade, på det att en gång Bornholms fossila flora nu kunna jemföras med Skånes. Detta rörande Bornholms fossila växter.

Referenten kan emellertid ej underlåta att ordagrannat anføra den märkliga diskussion, som följde på förf:s föredrag, på samma gång han måste protestera mot de dervid gjorda uttalandena. »Under Diskussionen bemærkede Docent KLÆRSKOU, at han fandt, at Palæontologerne altfor lidet ved Bestemmelsen af de fossile Planter havde taget Hensyn til de nu levende Planteformer. Saaledes kunde han ikke se rettere end, at flere af de foreviste Bregnearter vare at henføre til nu levende Slægter, ja i nogle Tilfælde endog til nu levende Arter og dog vare de opførte som særlige uddøde Slægter og Arter. Taleren indrømmede Rigtigheden af denne Bemærking, men han havde blot fulgt sine Forgængere i saa Henseende; dog havde man i den sidste Tid begyndt at forlade den tidligere Fremgangsmaade».

Det skulle vara högst intressant att veta, på hvilka palæontologer det är som herrar KLÆRSKOU och BARTHOLIN i denna märkliga diskussion hänsyftat. Ty så vidt det är referenten bekant hafva alla botaniska palæontologer ända från BRONGNIART, således sedan mer än 50 år tillbaka, satt jemförelsen med de nu levande växterna såsom växtpalæontologiens förnämsta mål. Man behöfver blott